1859. N°. 45.

LEYDSCHE COURANT.

De Courant wordt Maandag, Woensdag en Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt uit Zaturdag Avond.

VRIJDAG 15 APRIL.

De Prijs der Courant is f 12 in het jaar; de afzonderlijke Nommers worden tegen 10 Centen afgegeven.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 14 April.

De wel-eerw. heer P. A. Roll, pred. bij de evang. luth. gemeente alhier, is door de algemeene kerkelijke vergadering der evang. luth. gemeente te Amsterdam tot leeraar bij die gemeente beroepen.

— Wij kunnen weder een paar afleveringen van Perthes' aardrijkskundig maandschrift aankondigen. De eerste aflevering van den jaargang 1859 wordt geopend met een belangrijk en in drie deelen gesplist opstel van den heer C. F. W. Dieterici, directeur van het bureau voor statistiek te Berlijn, over de bevolking der aarde. Volgens een met de meest mogelijke naauwgezetheid ingesteld onderzoek bedraagt de bevolking der aarde in het algemeen 1288 millioen menschen, van welke er 522 m. behooren tot het Mongoolsche ras, 369 m. tot het Caukasische, 200 m. tot het Maleische, 196 m. tot het Aethiopische en 1 m. tot het Amerikaansche. Naar de verschillende geloofsbelijdenis zijn 335 millioen menschen de Christelijke godsdienst toegedaan, 5 m. de Israelitische, 600 m. eene of andere Aziatische godsdienst, zijn er 160 m. Mahomedanen en 200 m. Heidenen. Eene door dr. Petermann geteekende en aan dit opstel toegevoegde kaart in houtsnede geeft een overzigt van de sterkte der bevolking in de onderscheidene deelen der aarde en doet zien dat men eene buitengewoon sterke bevolking slechts aantreft in China, Indië, sommige deelen van Europa en in het noord-oosten der Vereenigde Staten van Noord-Amerika, terwijl in de overige deelen der aarde de bevolking zeer gering is en nog wel voor duizenden millioenen plaats overlaat. Geheel Noord-Amerika b. v. bevat slechts ongeveer 36 millioen menschen, dus naauwelijks zoo veel als Frankrijk of Oostenrijk; geheel Midden- en Zuid-Amerika ongeveer 26 millioen, dus niet zoo veel als Italië. Europeesch Rusland heeft over de 60 millioen inwoners, of ongeveer zoo veel als Noord- en Zuid-Amerika, Australië en Polynesië te zamen genomen. In Londen wonen meer menschen dan in geheel Australië en de gezamenlijke eilanden van den grooten oceaan. Het eigenlijke China alleen bevat meer inwoners dan Amerika, Australië en Afrika. Indië heeft bijna driemaal zoo veel menschen als de geheele Nieuwe wereld. Behalve het belangrijke stuk van den heer Dieterici vindt men in de eerste aflevering nog vier andere opstellen met drie gekleurde kaarten, waarin de nieuwste bijzonderheden omtrent de physische geographie van Indië, omtrent de landen aan den Amur, de binnenlanden van Noord-Amerika en het westelijk gedeelte van het land der Eskimo's medegedeeld worden.

De tweede aflevering voor 1859 bevat twee mededeelingen omtrent den vulkaan Demavend, ten noorden van Teheran, de hoofdstad van Perzië, de eene van den Oostenrijkschen kruidkundige, dr. Theodor Kotschy, die de spits van den berg in 1843, de andere van den Oostenrijkschen ingenieur Czarnotta, die haar in 1852 besteeg. Terwijl de eerste hier van zijne reize een omstandig verhaal geeft, kon aangaande Czarnotta's reis slechts een kort berigt gegeven worden, daar deze ten gevolge van buitengewone inspanning drie weken na het bestijgen stierf en slechts weinige aanteekeningen achterliet. Ofschoon de berekeningen van de hoogte des bergs aanmerkelijk uit een loopen, kan men aannemen dat hij ongeveer 19,000 Parijsche voeten hoog en het hoogste punt van geheel westelijk Azië is. Kotschy's verhaal wordt door drie gezigten van den berg en een platte grond van den krater opgeluisterd. Verder geeft deze aflevering nog een opstel over Finland, toegerust van eene met zorg uitgevoerde kaart, die ons het land en ten opzigte van de hoogte der onderscheidene deelen en ten opzigte der meeren en moerassen voor oogen stelt. Een aantal kleinere bijdragen leveren ons de nieuwste berigten omtrent Livingstone's togten in Zuid-Afrika, de reis van Hadj Skander (eigenlijk baron Krafft) naar Tombuktoe, de reizen van den Oostenrijkschen leeuwenjager, graaf Thürheim, enz. — Sedert onze laatste aankondiging is ook aan de bezitters der *Mittheilungen* verzonden de 13de aflevering voor 1858, bevattende titel, inhoudsopgave, overzigt van in het vorige jaar verschenen werken, die nog niet besproken waren, enz.

— De *Gazette van Gent* deelt thans als feuilleton mede eene oorspronkelijke novelle van onzen stadgenoot Dercksen, getiteld »Pieter Bellaert'' en geplaatst in den laatsten jaargang van het tijdschrift »Lectuur voor de huiskamer'', uitgegeven bij A. W. Sythoff alhier. Naar men verneemt is bereids een onderzoek ingesteld naar de strafbaarheid van dezen nadruk, die in Belgie heeft plaats gehad, na het in werking treden van het jongste tractaat met dat land.

— In de *Staats-Courant* van 5 April geeft de directeur van het museum van oudheden alhier, dr. C. Leemans, een uitvoerig verslag van de aanwinsten, die het museum gedurende het afgeloopen jaar gedaan heeft. De afdeeling *Aziatische monumenten*, bij welke de Assyrische oudheid, in verhouding tot de ontdekkingen der laatste jaren bijna in het geheel niet vertegenwoordigd was, is door tusschenkomst van den heer d'Olfers, directeur-generaal der koninklijke musea te Berlijn verrijkt met een aantal afgietsels in pleister, vervaardigd naar oorspronkelijke groote Assyrische bas-reliefs in de Berlijnsche verzameling. De verzameling van Javaansche oudheden werd vergroot door den aankoop van eenige, meest bronzen, voorwerpen, behoorende tot de nalatenschap van een oud Oost-Indisch ambtenaar, en door belangrijke geschenken van den heer J. A. Krayenbrink. Ook de andere afdeelingen, als die der Aegyptische, die der Grieksche en Romeinsche, die der Frankische, die der Noordsche, Germaansche en Vaderlandsche, alsmede die der Amerikaansche oudheden namen in meerdere of mindere mate in uitgebreidheid toe. De afdeeling boek- en plaatwerken werd door eenige en daaronder zeer aanzienlijke geschenken, als het kostbare werk van *de Clarac, Musée de sculpture antique et moderne*, Parijs 1841 en volgg. verrijkt. Aan het slot van zijn overzigt deelt de directeur het volgende mede:

Aan de werkzaamheden voor de tentoonstelling der voorwerpen in de kasten kon niet veel worden gedaan, daar de betrekkelijk niet onaanzienlijke uitgaven voor het doen van aankoopen, die geen uitstel toelieten, de beschikbaar gestelde middelen hadden uitgeput. Het uitzigt, waarvan wij in ons laatste verslag gewaagden met betrekking tot het verkrijgen van meerdere ruimte voor het plaatsen en tentoonstellen van ligtere voorwerpen, is in het afgeloopen jaar volkomen bevestigd. Door eenen opbouw boven het aan de hoofdstraat uitkomende gedeelte van het museum is eene zeer ruime, goed verlichte zaal aangewonnen, en tevens de aanleiding tot gevaren, uit de slechte zamenstelling en den gebrekkigen toestand van het dak voortspruitende, weggenomen. Beide verbeteringen, die wel mogen gewaardeerd worden, al zij het dat de verhooging aan de uiterlijke gedaante van het gebouw niet veel bekoorlijks bijzet.

— De Holl. maatschappij van landbouw, afdeeling Rotter[illegible] en omstreken heeft eergisteren te Rotterdam eene tentoonstelling gehouden, van vee en pluimgedierte. Aan A. van der Burg te Hazerswoude is bij die gelegenheid een eerste prijs van f 10 en een tweede prijs van f 5 toegekend voor de inzending van vette schapen van Texelsch, Groningsch of ander inlandsch ras. Drie vetgemeste koeijen, aan welke de 1ste, 2de en 3de prijs was toegekend, ingezonden door den heer J. E. van der Laan, te Overschie, zijn door dezen verkocht aan den heer D. Niekerk, aan den Leydschendam, voor f 1300. Ook zijn er nog twee ossen verkocht, ieder voor f 625 en een voor f 575.

— Bij de gisteren te Sliedrecht plaats gehad hebbende herstemming voor een lid der provinciale staten, ter vervanging van wijlen mr. W. A. van Aken, is de heer W. M. van Haaften als zoodanig benoemd met 258 van de 356 uitgebragte geldige stemmen. De heer J. D. van Slype bekwam 98 stemmen.

— De studenten der Utrechtsche hoogeschool hebben eergisteren de op den dies natalis uitgestelde serenades aan onderscheidene hoogleeraren gebragt.

— Te Goutum, nabij Leeuwarden, ontstond Maandag ll. brand bij den landbouwer Römer, ten gevolge waarvan eene schuur, met eene aanzienlijke partij hooi, 24 koebeesten en 2 paarden een prooi der vlammen zijn geworden. Het woonhuis is gelukkig gespaard gebleven.

— In de *Pr. Overijss. Cour.* leest men dat te Wanneperveen thans het hooi is verkocht voor f 8.50 per 1000 halve Ned. ℔, terwijl in den afgeloopen herfst daarvoor f 18.50 werd geboden. In geene jaren is in die streken zoo veel hooi overgehouden als thans.

— De heer O. Smit te Groningen is aannemer geworden van het leveren van 30 paarden, à f 443 het paard, voor het 3de reg. dragonders te Zutphen in bezetting. Dezelfde heer is mede aannemer geworden voor het leveren van 20 paarden à f 445 per paard, voor het 5de reg. dragonders, te Deventer in bezetting.

— Uit de Klundert schrijft men dat aldaar de vrouw van C. de Voogd op 10 April bevallen is van 4 welgeschapen kinderen, 2 jongens en 2 meisjes; moeder en kinderen waren welvarende.

— Voor de arrond.-regtbank te 's Hertogenbosch zal op 28 dezer te regt staan de heer Jaspers, r. k. priester en kapellaan te Waalwijk, aangeklaagd van op 17 Maart jl. in de r. k. kerk aldaar, in eene openbare vergadering en in de uitoefening zijner bediening, eene rede te hebben gehouden, waarin eene handeling van den burgemeester der gemeente Waalwijk werd gegispt, namelijk van aan de directie van een paardenspel vergund te hebben aldaar vertooningen te geven.

— Uit het voorloopig verslag over het wets-ontwerp nopens de zamenstelling der regterlijke magt enz. blijkt dat de voordragt aan velen der leden onvolledig is voorgekomen in de volgende punten: 1º. dat zij niet ver-

gezeld gaat van de noodige voorstellen betreffende de burgerlijke proces-orde en de strafvordering, of althans van de opgave, welke regeling men dienaangaande op het oog heeft; 2°. ontbreekt, naar veler inzien, in het ontwerp ten onregte de regeling der militaire regtspleging; 3°. omvat zij niet de zoo noodzakelijke regeling der wijze van beslissing van geschillen over bevoegdheid, tusschen de administrative en regterlijke magt ontstaan, of der zoogenaamde conflicten van attributie, welke bij art. 150, al. 2 der grondwet wordt voorgeschreven; 4°. misten velen ongaarne in dit ontwerp (art. 6) de hoofdtrekken eener regeling van de geregtelijke politie; 5°. beschouwden verscheidene leden het als eene onvolledigheid van deze voordragt, dat daarin niet gevonden wordt het in hun oog zoo zeer gewenschte voorschrift, dat niemand tot eenig regterlijk ambt benoembaar is, die niet door een voorafgaand staats-examen de bewijzen van kunde en geschiktheid heeft geleverd.

Met betrekking tot de instelling van den hoogen raad, als hof van appel, werd thans hoofdzakelijk stilgestaan bij twee punten: of namelijk deze inrigting van den hoogen raad overeenkomt met den zin en de bewoordingen der grondwet, en of zij wenschelijk te achten is. Het is der commissie niet voorgekomen, dat men zich bij de behandeling dezer vraagpunten op nieuwe gronden heeft beroepen. Het appel in strafzaken, door velen in beginsel verdedigd als een noodzakelijke waarborg tegen verkeerde appréciatie van het feit in eerste instantie, werd in dubbele mate noodig gekeurd in het stelsel, bij dit wets-ontwerp gehuldigd, waarin voor de zoogenaamde criminele zaken een voornaam gedeelte van de voorloopige instructie, het onderzoek namelijk bij het hof in raadkamer, wegvalt.

Thans is ook openbaar gemaakt het voorloopig verslag over de ontwerpen nopens de afschaffing der slavernij in West-Indië. Eenparig was men doordrongen van de overtuiging, dat de opheffing der slavernij in de West-Indische koloniën onvermijdelijk en verpligtend is. De groote meerderheid heeft zich niet vereenigd met het gevoelen van verscheidene leden, dat de staat aan de slaven-eigenaren de geheele schade moet vergoeden, wegens het gemis hunner tegenwoordige arbeiders. Men was evenwel niet voor het denkbeeld, om alle vergoeding aan de slaven-eigenaars te weigeren. Algemeen heeft men goedgekeurd, om niet door de vrij te maken negers zelven den vrijheidsprijs geheel of gedeeltelijk te doen betalen. De meerderheid heeft zich vereenigd met het gevoelen der regering van dadelijke algemeene vrijmaking, met verpligting der negers tot geregelden arbeid en onderwerping aan een beschermend en beteugelend staatstoezigt.

's GRAVENHAGE, 14 April.

Men vereemt dat Z. M. de koning benoemd heeft tot commandeur der orde van de Eikenkroon den hoogleeraar W. Vrolik, tot officieren dier orde de hoogleeraren G. E. Voorhelm Schneevoogt, E. H. von Baumhauer en C. J. Matthes, en tot ridder dier orde den heer H. M. van Boom, allen te Amsterdam.

— Bij kon. besluit van 13 dezer heeft Z. M. tot gewone hoogleeraren aan de hoogeschool te Utrecht benoemd in de godgeleerde faculteit, ter vervanging van den emeritus geworden hoogleeraar H. Bouman, den heer d[r]. J. J. Doedes, pred. bij de herv. gemeente te Rotterdam, en in de faculteit van bespiegelende wijsbegeerte en letteren, ter vervanging van wijlen den hoogleeraar L. G. Visscher, den heer dr. W. G. Brill, docent in de Nederl. taal- en letterkunde aan het gymnasium te Zutphen.

— Bij kon. besluit van 30 Maart is aan P. M. Montijn en R. Blok vergunning verleend tot de oprigting eener Nederlandsche maatschappij ter onderlinge pensioen-verzekering aan ambtenaren en beambten.

— Z. M. heeft goedgevonden aan den kolonel J. J. Verschoor, kommandant van het 5[de] reg. infanterie, en aan den kapitein F. G. van den Helm van het 4[de] reg. op hunne aanvrage pensioen te verleenen, en te benoemen bij het 1[ste] reg. infanterie, tot majoor, den kapitein der 1[ste] kl. H. van der Heyden, van het reg. grenadiers en jagers; bij het 2[de] reg., tot luit.-kolonel, den majoor J. F. Vleugels, van het 1ste reg.; bij het 5de reg. tot kommandant van het corps den luit.-kolonel J. Tegelberg, van het 2de reg. Voorts den 1sten luit. L. G. K. Mansfeldt van het reg. grenadiers en jagers en den kapitein J. P. Hell van het 2de reg. infanterie voor één jaar op non-activiteit te stellen.

— Z. M. heeft ook nog den kapitein C. L. Loder, van het 4de reg. infanterie, in zijnen rang overgeplaatst bij het reg. grenadiers en jagers, en den sergeant W. R. C. van der Meer, van het instructie-bataillon, benoemd tot 2[den] luit.-kwartiermeester bij het reg. veld-artillerie, en zijne goedkeuring geschonken aan de overplaatsing bij het leger in Oost-Indië van den 2[den] luit. A. P. Soeteps, die voor den tijd van 6 jaren bij genoemd leger was gedetacheerd.

— Bij kon. besluit van 29 Maart is de heer C. L. Vlaanderen, thans leeraar aan de Utrechtsche akademie, benoemd tot scheikundige voor de mineralogie in Nederlandsch Indië.

— Verscheidene vlagofficieren van het oefenings-eskader, dat onlangs in het vaderland is teruggekeerd, hebben aan diners bij Z. K. H. den prins van Oranje deelgenomen.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

ENGELAND.

LONDEN, 12 April.

De *Times* berigt dat de bezettingen der eilanden in het kanaal vermeerderd worden, en dat er artillerie daarheen is gezonden, alsmede dat de uitrusting van oorlogschepen op onze rijkswerven met alle magt wordt voortgezet en de arbeidsuren der daaraan bezige werklieden verlengd zijn.

— Zaturdag aanst. zal alhier eene volksvergadering worden gehouden, om te spreken over het gevaar van eenen inval van buitenlandsche vijanden en over de middelen om Engeland daartegen te beveiligen. De admiraal Napier, die, zoo als bekend is, steeds eenen zoodanigen inval voor oogen heeft, zal het voorzitterschap bekleeden.

FRANKRIJK.

PARIJS, 13 April.

Het kan niet ontkend worden dat er in den algemeenen toestand iets meer geruststellends is op te merken. Oostenrijk, die als voorwaarde van zijne toetreding tot het congres de ontwapening van Sardinië had gevorderd, heeft daarvan afgezien, maar daarentegen eene algemeene ontwapening verlangd. Het wil dat op die wijze al de mogendheden blijken geven van de opregtheid hunner vredelievende gevoelens. Engeland en Pruissen zouden dit voorstel ondersteunen terwijl men omtrent de meening van Rusland en Frankrijk nog in het onzekere is. In hoogere kringen blijft men gelooven dat het congres op 30 April of op 1 of 2 Mei te Carlsruhe zal geopend worden. Door onze dagbladen, met uitzondering van de *Pays*, wordt het nieuwe voorstel van Oostenrijk slechts als een uitvlugt beschouwd, en zij vragen wat die ontwapening moet beteekenen. Oostenrijk en Sardinië hebben zich gewapend, maar Frankrijk heeft slechts die voorzorgsmaatregelen genomen die de voorzigtigheid gebood, en men zou dus geene ontwapening, maar slechts het achterwege laten van die maatregelen kunnen vorderen. Indien Oostenrijk door de ontwapening het status quo in Italië wilde handhaven en de moeijelijkheden van het oogenblik slechts wilde verwijderen zonder ze tot eene oplossing te brengen, dan moet het niet gelooven dat Frankrijk het slagtoffer van haar overleg zal zijn.

Volgens een schrijven uit Frankfort aan de *Ind. Belge*, dat, zegt genoemd blad, vertrouwen verdient, heeft Oostenrijk niet op de ontwapening van Sardinië, als voorwaarde van het congres, aangedrongen, maar het verlangt slechts dat eene algemeene ontwapening der belanghebbende partijen gevoegd worde bij de reeds medegedeelde vier grondslagen. Daarover zouden nu nog alleen de onderhandelingen gevoerd worden.

In strijd met het bovenstaand beweren der dagbladen worden de krijgstoerustingen met ijver voortgezet.

— De keizer is voor eenige dagen naar Villeneuve l'Etang vertrokken.

— De *Mon. de la Flotte* deelt het volgende berigt mede uit Tourane, van 1 Febr. Eergisteren heeft er eene ontmoeting plaats gehad tusschen de Fransch-Spaansche troepen en de Annamiten. De laatsten zijn in haast teruggetrokken, een 200-tal dooden achterlatende. Onder de omstandigheden die daarbij plaats hadden, is het volgende vermeldenswaardig, omdat het ons een denkbeeld geeft van het oorlogvoeren in Azië.

Kapitein Chavarri bevond zich aan het hoofd zijner compagnie, die tot op 32 man was gesmolten, toen zich plotseling van achter de struiken twee ten oorlog afgerigte olifanten vertoonden. Deze dieren droegen ieder zeer opgesierde korven waarin vier mannen zaten, en op den nek zat nog een persoon die met eene scherpe lans het dier onophoudelijk in de huid prikte om het aan te vuren. De olifanten begonnen toen nog harder te loopen dan paarden en achter ieder dezer dieren bevond zich een peloton van 50 welgewapende en in het rood gekleede soldaten die door middel van hoornen een verschrikkelijk geluid maakten. Kapitein Chavarri, deze nieuwe soort van tegenstanders ziende, gaf aan zijne soldaten bevel om aan de olifanten bij hunnen aanval een vrijen doortogt te geven, daar zij toch moeijelijk naar willekeur konden bestuurd worden, maar tevens om hun vuur alleen te rigten op de geleiders. De soldaten bragten deze manoeuvre flink ten uitvoer, zoodat bij het eerste vuur al de geleiders doodelijk werden getroffen. De olifanten, van alle bestuur ontheven, ontliepen het krijgstumoet en de hen volgende pelotons waren spoedig op de vlugt gedreven.

ITALIË.

De koning van Sardinië heeft op 12 April eene groote wapenschouwing over de bezetting van Turijn gehouden. Hij werd met levendige toejuichingen door de opgewonden menigte begroet.

Naar men zegt is graaf Cavour reeds verlegen met de Garribaldische vrijwilligers; zij zouden waarschijnlijk naar Ajaccio, op Corsica, worden gezonden, om aldaar tot nadere beslissing verblijf te houden.

— Uit Rome wordt gemeld dat de Paus den 15[den] een consistorie zal houden. Men verwacht dat Z. H. in zijne aanspraak zich zal uitlaten over de tegenwoordige omstandigheden van Italië. Aan de personen, die zich van daar naar Piemont willen begeven, om bij het leger aldaar dienst te nemen, worden pasporten verleend, doch met de waarschuwing dat zij als uitgewekenen zullen beschouwd worden.

— De toestand van den koning van Napels is zoodanig verergerd, dat men hem nog slechts weinige dagen levens toeschrijft.

— Door het militaire bestuur te Milaan is eene premie van 200 fl. uitgeloofd, voor de aanbrenging van een deserteur.

PRUISSEN.

BERLIJN, 12 April.

De aartshertog Albrecht van Oostenrijk is, vergezeld van 4 hoofd-officieren, alhier aangekomen en aan het kon. paleis afgestapt.

— De *Köln. Zeit.* heeft van het artikel van den *Moniteur*, betreffende Duitschland, eene scherpe beoordeeling gegeven. Dat artikel is volgens dat blad, eene doos met bonbons aan Duitschland toegereikt. Men kent te goed de oude Napoleontische staatkunde, om den eenen vijand na den anderen te bestrijden. Frankrijk bekommert zich wel wat te veel over de welvaart van vreemde natiën en zou beter doen indien het meer voor tevredenheid in zijn eigen land zorgde. Lodewijk Napoleon, die gedurende zijn geheel leven zoo veel van philantropie heeft gesproken, moet toonen wat daarvan is.

OOSTENRIJK.

WEENEN, 12 April.

De *Oesterr. Corr.*, een half officieel blad, deelt omtrent den loop der onderhandelingen ten opzigte van een te houden congres het volgende mede: Oostenrijk heeft zich bereid verklaard om offers te brengen voor het behoud

van den vrede; maar het kan zulks niet doen, wanneer het alleen strekken moet om aan anderen een door hen gewenscht uitstel van het begin des oorlogs te verschaffen. Als voorloopige voorwaarde van het congres had Oostenrijk de ontwapening van Sardinië gesteld, waarmede Engeland zich had vereenigd; voorts had het als eerste punt van behandeling op het congres een voorstel tot algemeene ontwapening gedaan, en alzoo bij de reeds bekende vier praeliminaire punten een vijfde gevoegd. Daar Frankrijk echter meende dat Sardinië niet te bewegen zou wezen om alléén tot de ontwapening over te gaan, heeft Oostenrijk vervolgens voorgesteld om eene algemeene ontwapening aan het congres te doen voorafgaan, ten einde hetzelve eenen waarachtigen waarborg voor het behoud van den vrede zou opleveren.

— De spoorweg tusschen deze stad en Triest is van den 12^{den} tot den 28sten dezer maand voor het vervoer van koopmansgoederen gesloten, ten einde uitsluitend voor militaire transporten te kunnen dienen.

— Volgens een berigt uit Bucharest zou aldaar een helsch werktuig zijn ontdekt, tegen het leven van vorst Couza gerigt. 7 personen waren dientengevolge gevangen genomen.

OOST-INDIE.

BATAVIA, 23 Februarij.

Door de *Jav. Cour.* wordt omtrent de expeditie naar Boni het volgende medegedeeld. De gouvernements commissaris voor de zaken van Celebes en onderhoorigheden, den 12^{den} Jan. aan boord van het stoomschip *Madura* van Batavia vertrokken, was den 18^{den} Januarij te Makasser aangekomen, van waar hij den 24sten te Bonthain arriveerde. Den 7^{den} Feb. was de geheele militaire magt te Sindjai en Badjoa bijeen. De zendelingen der regering, die den 5^{den} Feb. het ultimatum naar Badjoa over zouden brengen, waren afgewezen; den volgenden dag derwaarts terug gekeerd, werden zij goed ontvangen en het ultimatum aangenomen. Den 9^{den} Feb. verzocht Boni evenwel uitstel om zich aangaande de gestelde voorwaarden te verklaren, ten einde daaromtrent vooraf te raadplegen met de rijken van Soppeng en Wadjo, welk verzoek werd afgewezen, met den eisch tevens dat den 10^{den} Feb. een bepaald antwoord zou worden gegeven. Ook die dag ging voorbij zonder dat aan den eisch werd voldaan, waarna de zendelingen den 11^{den} Feb. de oorlogsverklaring overbragten. Hoewel daartoe eerst toegelaten, werden zij op het naderen van verkenningsloepen afgewezen. Den 12^{den} Feb. is een gedeelte der expeditie ontscheept, dat met weinig verlies Badjoa heeft ingenomen.

— De *Java-Bode* deelt het volgende berigt uit Palembang mede: Onze troepen zijn midden op den dag in de gracht van de sterkte Djatti afgedaald, en hebben er, zonder door de belegerden verontrust te worden, eene mijn aangelegd, die door het springen eene bres van $1\frac{1}{2}$ Ned. el breedte heeft doen ontstaan. Niettegenstaande deze bres, moet de daarop gevolgde bestorming mislukt zijn. Bij het aanvallen dier sterkte vielen er van de onzen 2 dooden en 46 gekwetsten. Onder deze laatsten de majoor van den Bergh, de kapitein Horman en de luitenants Gey van Pittius en de Grijs.

— Op 5 Febr., des namiddags, is de bliksem geslagen in de voorbramsteng van het te Banjak ter reede liggende Ned. schip *Eva Johanna*, gezagvoerder S. van Bochove, heeft die geheel verbrijzeld en zich langs den ankerketting door de kluis in zee uitgedoofd, zonder andere schade aan te rigten. Een matroos, die zich op 2 voet afstand van daar bevond, is bewusteloos neêr gevallen. Toen hij twee uren daarna weder bij kwam, was hij zijne spraak kwijt en heeft die eerst later terug gekregen.

— In verschillende oorden hebben overstroomingen veel schade aan de suikerrietvelden toegebragt en onderscheidene bruggen vernield.

INGEZONDEN.

BROODZETTING.

IV.

Op grond van gedane proefnemingen is aangenomen, dat elk mud tarwe, wegende 75 pond, oplevert 74 pond gebuild tarwebrood, 78 pond franschbrood, 86 pond huisbakkenbrood, en 108 pond krop uit de zak, alsmede dat elk mud rogge, wegende 72 pond, oplevert 100 pond zuiver roggebrood.

In hoever die uitkomsten juist zijn, kan beoordeeld worden door eene vergelijking met de proefnemingen, die in andere gemeenten hebben plaats gehad. Voor Leyderdorp, Soeterwoude en Oegstgeest verkreeg men de cijfers aldus: 77 pond gebuild tarwebrood, 106 pond krop uit de zak en 100 pond roggebrood. Voor 's Gravenhage waren de uitkomsten: 74 pond gebuild tarwebrood, 95 pond ongebuild tarwebrood en van 70 pond rogge 100 pond roggebrood.

Intusschen moet worden opgemerkt, dat het huisbakkenbrood eene verbetering heeft ondergaan, die op den prijs natuurlijk niet zonder invloed kon blijven. 't Is eene nieuwe broodsoort geworden, die door de bakkers is ingevoerd en met den naam van *bruinbrood* bestempeld. Die soort is grootendeels in de plaats van het witte of gebuilde brood getreden en kan onder de grove witbroodsoorten worden gesteld, ofschoon wel te onderscheiden van het zoogenaamde gebraakte tarwebrood. Uit die opmerking vloeit voort, dat het onjuist zou zijn bij de toepassing der grondslagen van de broodzetting uit het oog te verliezen, dat er eene nieuwe broodsoort bestaat, waar omtrent die toepassing niet geldt. Bij de wederinvoering der broodzetting zou het onvermijdelijk zijn ook vooral te dien aanzien eene nieuwe proefneming te doen, gelijk die in zoodanig geval zich tot de overige broodsoorten, die in de zetting worden opgenomen, zou moeten uitstrekken.

Hoe dit ook zij, men kan veilig aannemen dat die grondslag, het getal ponden brood uit één mud graan gebakken wordende, bij de broodbakkersnering geen bezwaar zal vinden als naar dien maatstaf de broodzetting geregeld wordt. Hoe aanmerkelijk ook de veranderingen zijn mogen, die de toestand der bakkerijen en de smaak der broodverbruikers hebben ondergaan, dit is zeker dat de cijfers het minimum uitmaken van het getal ponden brood dat uit een mud graan verkregen wordt. De meerdere droogte van het meel en de kortere of langere tijd, die het meel in voorraad ligt vóór het tot bakken wordt gebezigd, hebben er wel invloed op, maar op de aangenomen cijfers kan deze niet merkbaar zijn. Het gebruik van meel uit binnen- of buitenlandsche meelfabrieken zal evenmin eenige voor den bakker ongunstige verandering daarin te weeg brengen. In eene welingerigte broodbakkerij verkreeg men van een mud tarwe $74\frac{1}{2}$ pond meel en dit gebuild zijnde gaf 55 pond tarwebloem en $3\frac{1}{2}$ pond achtermeel, waarvan vervaardigd werden 75 pond best tarwebrood en 5 pond kropbrood. Bijaldien nu te dien aanzien nog eenige twijfel overbleef, zal deze geheel worden weggenomen, wanneer men acht geeft op de verhouding tusschen het meel en gebak, die tot maatstaf is aangenomen bij de peiling en het onderzoek, waaraan de bakkers met betrekking tot de plaatselijke belasting op het gemaal onderworpen zijn. Bij art. 7 der verordening van December 1855 is aangenomen, dat 100 pond meel van belast graan gelijk staat met 137 pond ongebuild of 109 pond gebuild tarwebrood, of 144 pond roggebrood. De bakkers hebben zich tegen die bepaling niet verzet en bij vergelijking met den grondslag der broodzetting verkrijgt men op elk mud graan 8 pond gebuild tarwebrood en $3\frac{1}{2}$ pond roggebrood *meer*, in het voordeel der bakkers.

Zóó komt men geleidelijk tot de narekening. M.

PROGRAMMA *Certaminis Literarii a Rectore et Senatu Academiae Groninganae die XV mensis Aprilis anni MDCCCLIX indicti.*

Ex Regis Augustissimi Guilielmi III liberalitate et munificentia, Rector et Senatus Academiae Groninganae omnes Academiarum huius Regni cives et Athenaeorum alumnos in proximum annum ad certamen Literarium invitant, et quaestiones, a singulis Ordinibus Academicis positas, promulgant hasce:

Ab ordine philosophiae theoreticae et literarum humaniorum.

I. Exponantur praecipuae materialismi et spiritualismi de hominis natura sententiae, tum etiam pro utrisque allata argumenta diiudicentur, summoque cognoscendi criterio subiiciantur.

(In responsis ad hanc quaestionem patrio sermone uti licebit.)

II. Ex veris orationum funebrium Atticarum reliquiis, fictis earundem in Thucydidis libro secundo et Platonis Menexeno exemplis, reliquis veterum testimoniis forma et species eloquentiae funebris Atticae, qualis usque ad Hyperidem floruit, adumbretur; simul exponatur, quid de ἐπιταφίοις Lysiae et Demostheni adscriptis existimandum videatur.

Ab ordine iurisconsultorum.

Exponatur iuris criminalis locus de mutanda et emendanda accusatione. Ita autem explicetur, ut, investigatis principiis quibus nititur, disquiratur de praeceptis quibus regitur, et de finibus quibus coercetur facultas accusatoris, iis quae in iudicium deduxit aliquid vel addendi, vel detrahendi, vel ipsum adeo accusationis caput mutandi. Principia illa, regulae et fines ex iis repetantur quae obtinuerunt, et etiamnunc usum habent in iudiciis privatis. Differentia quoque huius instituti forensis in utroque iudiciorum genere animadvertatur et explicetur.

Ab ordine medicorum.

I. Quanam ratione, cum in sanatione vulnerum sive per primam sive per secundam intentionem, tum in exsudatis aliis ex inflammatione ortis, fit formatio vasorum novorum, et quomodo in utroque casu vasa recens formata cum iis, quae dudum adfuerunt, coniunguntur?

II. Quid innotuit de functione hepatis et eius effectu in oeconomiam organismi?

Facultas in responsis ad has quaestiones requirit non solum, ut quae de istis rebus scripta sint colligantur, componantur, diiudicentur, sed etiam ut propriis investigationibus responsorum futuri auctores sententiam suam muniant.

(Etiam sermone patrio ad has quaestiones responsa conscribere licebit.)

Ab ordine disciplinarum mathematicarum et physicarum.

I. Conscribatur brevis conspectus sed plenus de iis, quae nostro tempore innotuerunt circa parthenogenesin insectorum, iisque addantur auctoris ipsius observationes et investigationes. Illustrentur autem haec omnia praeparatis commentationi addendis vel minimum iconibus observata accurate referentibus.

II. Disquisitio analytica de insignibus quibusdam curvis sphaericis a geometris adhuc non satis aut plene aut accurate indagatis, vel plane neglectis. Praemittatur curvarum sphaericarum theoria generalis.

(Ad utramque quaestionem etiam patrio sermone respondere licebit.)

Ab ordine theologorum.

Inter se conferantur Joannis Calvini et Joannis a Lasco sententiae de Ecclesia. Exponatur, quomodo ex utriusque reformatoris historia et ingenio sint ortae et cum reliqua utriusque doctrina cohaereant. Ad Evangelii normam diiudicentur.

Commentationes, Latina oratione conscribendae, nisi diserte patrii sermonis usus concessus est, et aliena manu describendae, ante diem XV m. Aprilis a. MDCCCLX mittuntor ad Virum Clarissimum, qui Senatus Academici acta curabit. Singulae lemmate inscribuntor adiunguntorque scedulae obsignatae, scriptorum nomina et praenomina integra continentes eodemque lemmate extrinsecus distinctae.

Ordinum de Commentationibus iudicia pronuntiabuntur, optimarumque Commentationum scriptoribus, disquisitione ante instituta, praemia tribuentur ipso die Academiae natali a. MCCCLX.

STADS-BERIGTEN.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN LEYDEN doen te weten, dat wegens den invallenden Feestdag, de *Beestenmarkt*, in plaats van op Vrijdag den 22sten April aanstaande, zal worden gehouden op Woensdag den 20sten bevorens.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
D. TIEBOEL SIEGENBEEK, Burgemeester.
LEYDEN, 7 April 1859. v. PUTTKAMMER, Secretaris.

Burgerlijke Stand.

Van den 7 tot en met den 13 April 1859.

BEVALLEN: E. Karreman, geb. Dingjan, D. — M. W. Straathof, geb. Velthuyzen, Z. — A. Gerard, D. — J. Verhoeven, geb. van der Nat, Z. — M. L. van der Staat, geb. van Leeuwen, Z. — J. Voorhuyzen, geb. Langezaal, D., levenl. — C. W. E. Spöhler, geb. Glethoorn, Z. — Q. Lagerberg, geb. van der Meel, D. — E. M. van der Heyden, geb. de Ridder, Z. — E. van der Velden, geb. van Kooperen, Z. — J. C. Sasburg, geb. Schreuder, Z. — M. Marks, geb. Schouten, D. —

J. C. van Haasteren, geb. van den Berg, D. — S. C. Wagemans, Z. — A. J. van Wijk, geb. Pommé, D. — E. Dak, geb. van der Blom, D. — A. Stoeke, geb. van Ees, Z. — P. Sierat, geb. van der Weyden, D. — C. H. Wouterloot, geb. Blom, Z. — J. Lezwijn, geb. Laman, Z. — A. M. A. Sanders, geb. Soeters, D. — E. Lopik, Z. levenl. — C. T. Franchimon, geb. Coster, Z. — M. P. van Harteveld, geb. Remmers, Z. — M. Koster, D.

GEHUWD: P. J. Went, Wedr. en M. Noest, Jd. — J. van der Weyden, Jm. en M. C. Nievaart, Jd. — J. Nievaart, Wedr. en G. Bergman, Jd. — W. F. van Steenbergen, Jm. en E. van den Burg, Jd.

OVERLEDEN: Anna Ma Thyssen, 19 j. — T. van Vuuren, Z., 7 j. en 10 m. — C. Wijdema, 56 j. — Hilletje Beutler, 61 j. — S. Hartog, 63 j. — N. Leydsman, 72 j. — J. van der Blom, D., 9 m. — P. M. Crama, D., 3 m. — R. Dekker, geb. de Raam, 84 j. — H. J. Kruuk, Z., 3 m. — C. Dee, geb. van der Wallen, 84 j. — M. F. van der Stok, D., 4 j. en 10 m. — M. Biesot, D., 3 w. — A. van der Velden, Z., 1 d. — M. Broomans, D., 1 j. en 6 m. — P. J. Petri, Z., 5 j. en 1 m. — H. Middelham, Z., 12 j. — C. M. Aniba, geb. Starkenburg, 35 j. — J. Steenbeker, Z., bijna 5 m.

AKADEMIE-NIEUWS.

PROMOTIE AAN DE LEYDSCHE HOOGESCHOOL.

Den 14den April de heer H. J. Dijckmeester, van Tiel, in de regten, na openbare verdediging van zijn akademisch proefschrift: *over den uitersten wil bij openbare akte.*

KERKNIEUWS.

ROTTERDAM, 13 April. Ter vervulling der vacature, ontstaan door het emeritaat van ds. Hugenholtz verleend, heeft de kerkeraad der Ned. herv. gemeente het volgende 12-tal gevormd: Diehl, te Leerdam; van Griethuyzen, te Harlingen; Adriani, te Utrecht; Rogge, te Oudkerk; Beets, th. dr., te Utrecht; Hoek, te Kampen; Riehm, te Vlaardingen; Jans, te Westzaan; de Graaf, te Apeldoorn; van Rijn, te Zwolle; Merens, th. dr., te Baarn, en ten Kate, te Middelburg.

— Door den kerkeraad der evang. Luth. gemeente is uit het vroeger vermelde 6-tal predikanten het volgende 3-tal gevormd: Stephanus, Lublink Weddik en Loman, predikanten te Kampen, Zutphen en Vlissingen.

ADVERTENTIEN.

Getrouwd:

Mr. J. VAN OUTEREN,
Weduwnaar van J. H. VAN HEUKELOM,

UTRECHT, 14 April 1859.

EN

G. S. L. VAN GOUDOEVER.

Voor de vele blijken van belangstelling bij de bevalling mijner geliefde Echtgenoote ondervonden, betuig ik mijnen hartelijken dank.

LEYDEN, 15 April 1859. F. C. A. ASSELEN.

De Ondergeteekenden betuigen hunnen dank voor de deelneming, hun betoond bij het afsterven van hunnen geliefden Zoon en Broeder, den Heer J. H. CORNELIJE, te *Middelburg* overleden.

Wed. A. CORNIELJE, VAN RASSALE,
E. J. HOOS,
J. M. HOOS, CORNIELJE.

SCHEIDING VAN TAFEL EN BED.

Uit een Vonnis, gewezen door de Arrondissements-Regtbank te *Leyden*, den achtsten Maart 1859, blijkt, dat daarbij tusschen JACOB VAN DER KAMP, gewoond hebbende te *Leyden*, thans zonder beroep, woonachtig in de Gemeente *Oegstgeest*, en zijne Echtgenoote CATHARINA SMIT, mede zonder beroep, en woonachtig te *Leyden*, op het door hun gedaan verzoek, is uitgesproken **Scheiding van Tafel en Bed**, met alle de gevolgen van dien.

Voor Extract Conform,
P. K. DOEFF, *Procureur.*

Zonder onderhoud blijft niets in stand, zonder voedsel leeft niets.

Slaat de geheele natuurloop gade, let op het bestaan van alle dingen, onderzoekt naar de oorzaken en het bestaan, de vóór- of achteruitgang der zaken en voorwerpen, en men zal de zekere waarneming ondervinden, dat: en goed en kwaad, en vooruitgang en achteruitgang, bijna altijd zijn oorsprong in deszelfs behandeling vindt, het eerste in bedachtzaamheid en voorzorgen, en het laatste in onverschilligheid of verzuim.

Is deze waarheid van algemeene toepassing op de meeste zaken, en blijkt het zeer duidelijk aan bijna alle personen en voorwerpen of zij attent of zorgeloos zijn behandeld, bijzonder is dat het geval met 's menschen haar, dat sieraad ons door de natuur geschonken behoeft even als elke andere bloem of plant zijn onderhoud en zorgen, bij gebrek aan die verzorging verdort hetzelve, het wordt spoediger grijs en valt uit, tegen dit laatste bestaat echter in de Oud-Cartagena's Berg-Plantenolie een middel om het uitvallen oogenblikkelijk te doen ophouden, terwijl hetzelve tevens een volmaakt voedend en onderhoudend middel voor het haar is. Die zich gewendt deze Olie in plaats van gewone Pomade te gebruiken zal even min zich behoeven te beklagen over vroegtijdige grijsheid als over te weinig haar. Het fleschje is tegen den billijken prijs van 60 cents gesteld, zoodat men voor gewoon gebruik aan 2 à 3 fleschjes een geheel jaar genoeg heeft, zoodat men voor minder dan 2 gulden per jaar een sieraad onderhoudt of verkrijgt dat de natuur ons schenkt, en bij welks gemis de zijdefabrieken van *Lyon*, evenmin als de beste kleedermaker, in staat is twee taille gunstig te doen uitkomen; het is voorzien van een gebruiksaanwijzing en op *franco* aanvrage verkrijgbaar bij **A. BREETVELT Az.**, te *Delft*, **Hoofd-Depôthouder** aldaar. En verder bij:

N. J. Sanders Gz., Leyden, Haarlemmerstraat.	Gebr. Kauling, Gouda.
J. J. Vollaerts, Woerden.	Gebr. Kauling, Alphen.
Wede. Bosman, Gouda.	H. J. Renken, Amsterdam.
	Iserief & Comp., 's Hage.

De erkende Schuldeischers in den boedel J. W. C. BLANKEN worden opgeroepen om Dingsdag 19 April aanst., des voormiddags te 10½ uur, te verschijnen in de Raadkamer van de Arr. Regtb. alhier, ten einde aan te hooren de **Rekening** en **Verantwoording**, welke, ten overstaan van den Regter-Commissaris, zal afgelegd worden door den ondergeteekenden Curator.

LEIDEN, 15 April 1859. SAMUEL LE POOLE.

TE HUUR,

tegen 1 Mei 1859, een **Huis met Tuin**, alleraangenaamst gelegen aan den *Deyl*, onder *Wassenaar*, aan den Straatweg, bevattende het Huis drie Kamers, alle behangen, benevens Keuken, Kelder, Zolder en verdere gemakken. Informatie ten Kantore van den Notaris VAN BERGEN, te *Wassenaar*; brieven *franco*.

TE HUUR MET 1n. MEI,

aan den Straatweg buiten de Rijnsburgsche Poort te *Leyden*, het **Buitenverblijf** *de Olmen*, bevattende 3 Beneden- en 3 Bovenkamers; zoo noodig met Stal voor 1 paard en Koetshuis; ook geschikt voor Winterwoning.

Te bevragen op *Endegeest* bij W. WASSENBURG, Boschbaas.

DILIGENCE-ONDERNEMING G. TIBBOEL, van LEYDEN naar WOERDEN.

Bij het in werking treden van de Zomerdienst der Ned. Rhijnspoor, op den 15den April aanst., zal deze Diligence van dien datum af, in plaats van ten 9 ure, ten 7½ uur van *Leyden* vertrekken.

De Directeur,
L. C. SMITS, Noordeinde.

Natuurlijke Historie van Nederland.

Bij A. C. KRUSEMAN, te *Haarlem*, komt van de Pers:

DE FLORA VAN NEDERLAND,

TEN BEHOEVE

VAN HET ALGEMEEN BESCHREVEN,

DOOR

Dr. C. A. J. A. OUDEMANS.

Dit werk zal worden uitgegeven in geregelde afleveringen van 5 vellen druks, voorzien van een aantal houtsneefiguren en vergezeld van een Atlas met, naar verkiezing, gekleurde of ongekleurde, naar de natuur geteekende lithographische Platen.

De omvang van het werk wordt geraamd op twee gewone deelen. Het getal Platen van den Atlas omstreeks 80 stuks. Het een wordt niet zonder het andere afgeleverd.

Elke aflevering tekst van 5 vellen druks kost *f* 0,80, alleen de 1e en 2e 20 cts meer om de menigte van houtgravuren.

Elke *gekleurde* lithographische plaat . . . . - 0,15.
Elke *ongekleurde* » » . . . . - 0,10.

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.

WOENSDAG 13 April.

			Laagst. koers	Hoogst. koers	Gebleven
NEDERLAND Werkelijke Schuld	à 2½	pCt.	62¼	62⅜	62⅜
Dito Certificaten	» 3	»	75 1/16	75⅛	—
Dito dito	» 4	»	96⅞	97⅛	97⅛
Amortisatie Syndicaat	» 3½	»	93½	—	—
Handelmaatschappij	» 4½	»	141	141¼	—
O. I. Leening	» 4	»	96½	96½	—
Aandeelen Holl. Spoorweg	» 4½	»	—	—	—
Dito Rijn-Spoorweg	» 4½	»	—	—	—
BELGIE	» 2½	»	—	—	—
Dito bij ROTHSCHILD	» 2½	»	50½	50⅝	50⅝
Dito dito	» 4½	»	—	—	—
FRANKRIJK, Certif.	» 3	»	—	—	—
Dito dito	» 4½	»	—	—	—
SPANJE, Obligatiën	» 1½	»	29½	30	30 1/16
Dito Obligatiën	» 3	»	42 15/16	43	—
Dito Binnenl. à 6 m.	» 3	»	39⅝	40	39 15/16
Bewijzen Coupons			4⅞	—	—
PORTUGAL, te Londen	» 3	»	43 15/16	44 3/16	44⅛
RUSLAND, Obl. HOPE 1798 en 1816	» 5	»	102½	102 7/16	102 7/16
Dito dito 1828 en 1829	» 5	»	101¼	—	—
Certif. bij dito 1831 en 1833	» 5	»	88	—	—
Dito 1840	» 4	»	83⅞	—	—
Dito bij STIEGLITZ & Co.	» 4	»	84⅝	—	—
Dito dito Nieuwe	» 4	»	—	—	—
Inschrijving in Assign.	» 6	»	—	—	—
Certificaten van dito	» 6	»	65½	—	—
POLEN, Aandeelen 1835	fl. 500	f	155	—	—
Dito Obligatiën	» 4	pCt.	78⅝	79	79
PRUISSEN, Obl. te Londen	à 4½	»	—	—	—
OOSTENRIJK, W. B. bij Goll.	» 5	»	—	—	—
Dito	» 4	»	52	—	—
Dito Metall.	» 5	»	58	59⅜	58
Dito Nieuwe	» 5	»	71⅞	72¼	72
Dito 1847	» 2½	»	31¾	31 9/16	31
BRAZILIE, 1839 100 £	» 5	»	98	—	—
SARDINIE	» 5	»	—	—	—
PERU, Geldleening 1824	» 4½	»	—	—	—
VENEZUELA, Obligatiën 6 pCt. nu	» 5	»	39⅝	—	—
GRENADA, Obligatiën	» 3½	»	17⅛	17 5/16	—
MEXICO, Obligatiën 1851	» 3	»	19½	19⅝	—
N.-AMERIKA, Bankactiën			—	—	—

Te Leyden ter Boekdrukkerij van J. C. DRABBE.